

dels meus que es batiem, *capsigranys!*», Maragall (O. C. I, 13).

Pere Coromines en fa el centre simbòlic de la introducció a les seves *Cartes d'un visionari* (c. 1917-20, prefaci, IV, pàgines 14-17, O. C., 950a; en la primera ed. il·lustrada la coberta amb un boix del capsigrany i el caçador): «la meua au meravellosa era un *capsigrany* --- no hagués corregut amb la ceguera de l'encís el vol sense gràcia d'un *capsigrany*; si al llegit --- s'aixeca davant teu algun ocell de plomes mostrejades de resplendents colors, deixa'l volar ---», «un dia de tardor, pels olivets de Llers --- la fressa d'un ocell --- em féu encarar l'escopeta --- era més gran que un tord i els colors brillants de les seves plomes flamejantes --- les del cap li feien com una breu cimera, i les del cos i de les ales jo diria que eren roges, grogues i blavenques --- saltava d'una branca a l'altra --- distret, mig encantat --- picotejant l'escorxa, inconstant --- ¿d'on podia venir un ocell tan mostrejat de colors vius ---? li vaig tirar --- l'ocell va estendre les seves ales roges --- els de casa --- els vaig contar com havia vist una au meravellosa --- tan bé vaig descriure la forma i els colors de l'ocell que els va entrar una passió de riure --- però ¿qui et faria tan filat-grosser, si era un *capsigrany!*?».

Per part d'alguns hi ha hagut confusió amb el cast. *abejaruco*, que suposo és més aviat l'abellerol, *Merops apiaster*, si bé els entesos els distingeixen, car aquell és el *Lanius senator* (Maluquer, els mentors del *DFa.*);¹ potser, però no importaria molt, car és el poble, confusionari, el qui dona els noms. De tota manera els bons gravats i colors de Joaquim Maluquer, i la seva experta descripció, ens han de guiar tant o més que el record del perceptiu prosador: és ben diferent de l'abellerol, per més que tots dos siguin insectívors (l'aplega amb els «botxins» i descriu el seu encrueliment amb els insectes), i encara que tots dos són de color brillant (argentat en aquell boix) el capsigrany és castany rogenic intens i el *Merops* (ocell d'arbredes i bardisses, a diferència de l'altre) és verd esclatant amb trossos blanquinosos: Maluquer, *Els Ocells de les T. Cat.*, pp. 144, 178.

Aquesta variació de colors en tons preuats però brillants, i amb aire de roba de valor i mostrejada, ens fa pensar en els colors del vell drap de seda. I si això ens hi duu ja, la forma del nom recordant un ben format SERICANĒUS també ens recorda el camí verbal i semàntic que ens suggeria MzPi. per a un altre nom d'ocell conspicu per al poble, el cast. *jilguero* (< *xirguero*) 'cadenera', i que després ha estat generalment seguit (*DCEC* II, 1055b-56a): «los colores variados del plumaje del jilguero, oro viejo, amarillo vivo y negro intenso con pintas rojas, recuerdan mucho las combinaciones de los paños de seda antiguos», i el que importa ací és menys la identitat exacta dels colors o matisos que el fet de recordar un drap antic i valuós, que per al poble han estat sempre les diverses formes de draps de seda. Com hem vist és *capserigany* la forma del llenguatge mallorquí més normal, i dels vells conservadors del llenguatge general-

ment reconegut a l'Illa, com PdAPenya, però també, al Centre de Menorca i a Eivissa: «*capserigany* «alcaudón, desollador» (PzCabrero), i com que si passa tan generalment a *xi*, la forma d'AMAlcover («*capserigany*, aucell de rapinya», *BDLC* IV, 371), ens deixa dins el camí fonètic directe des de l'ètimon admes fins a la forma dominant en el Princ. («*capsigrany*: ocell carnívor» a Llofriu, *BDLC* IX, 94), que és la que hem vist en les fonts del S. XVI, la dels bons escriptors d'allí i la usada per tothom en l'estil oral del català central.

Ni és possible ni cal llançar-se més a fons en un problemet així, i és prudent abans de fer-ho d'esperar que els estudis ens duguin més dades, indicis més segurament orientadors i recerques d'entesos (car no sé que s'hagi fet fins ara cap altra recerca etimològica).

M'accontentaré doncs consignat alguna que altra idea —quasi tot molt menys atractiu—. Potser un derivat de CAECUS atenuat, com si diguéssim CAEC-AR-ANEUS, com si els moviments atordits i impulsius de l'ocell, i certa badoqueria que mostra (d'on el comú «no siguis *capcigrany*» que el *DAG*. iguala a l'expressió *cabeza de chorlito*, no menys ornitològica), almenys aparent, haguessin donat una impressió de lloqueria o vista cegallosa; recordem noms d'altres ocells com el *cegard* (sovint mal escrit *sagar*), espècie de becada de moviments zigzaguejants i com esmaperduts; també s'ha dit *capsegall* la nostra au (*AlcM* a Massalcoreig); algun agafador afegiria a això la possibilitat d'explicar com a mossàrabs (amb CE > ċe) les formes mall. en *capser*-, i les moltes amb l'altra forma del segon component: mall. *capseribote* («aucell de rapinya, capsigran», *BDLC* IV, 371), car a Manacor diuen *capxiribote* (o *-xirimibote*, *AlcM*) a Santanyí *capserimbote*, el dice. Tarongí porta *capseribotxo* i el que jo sento és *kačeribótos* a Son Cervera (1964), on la vaga impressió mossàrab va accentuant-se amb la -o, el -txo, etc.

Que hi hagi a les Illes formes mossàrabs per a un nom així, ni és inversemblant en principi (ni ens obligaria per això a abandonar SERICANEUS, puix que també -s- donaria ģ en tals parlars) ni costaria de trobar-hi una explicació a la terminació, p. ex. CAEC-AR-ATUS -čiqārāto amb a velar entre r i ģ, > -čārigoto, etc. (cf. cast. *cegado* 'llosc'); cf. encara el més senzill *capsibote* a Petra (amb els secundaris, *capsibo* i *capsibotell* i *capseribot* a Porreres), men. *capsoti* (*DAG*. i *AlcM*),² car ja hem vist que l'eiv. *capsoto* i el men. *capsot* 'sense res al cap' eren mossarabismes segurs. Potser hi hauria encara per afegir al dossier un *etxiguera* recollit a Banyalbufar com a ex. d'esdrúixol, entre els noms d'ocell: ¿de CAECUS (cf. *söllera*, *mèllera*, *plàtera*, etc.) o de SERICA metatitzat en *šigara*? en tot cas la variant *atxicara* que hi iguala *AlcM* quasi ens lliga amb el mossàrab, per l'alternança k/g junt amb atx-; però no és cosa que comprometi gaire dir que és «semblant al gorrió» i primer que tot cal assegurar de quin moixó es tracta... I en tot cas res d'això no ens dissuadeix de SERICUS (-*xeriboto* < SERIC-ATU?).

Altres idees sembla que es poden descartar. *Capserigany* amb *erigany* 'múrgola' (ERICANEUS, veg. *ARI-*